

*Sagatavoja Čīle republikas konsulāts Latvijā
Pēc periodisko izdevumu materiāliem: Chile Reports, Chile News, Chile Investments.*

Čīle ir brīnišķīga mazā valsts, kuras iedzīvotāju skaits sastāda tikai 0,3% no zemes iedzīvotājiem, bet tas ikdienas dzīve ir cieši saistīta ar visu, kas notiek uz planētas.

Demokrātijas pasludināšana 1990.gadā ļāva Čīlei ar godu atgriezties starptautiskajā savienībā un noteica jaunus mērķus, kas liek, saglabājot Latīņamerikas savdabīgumu, stingri ievērot demokrātijas un brīvas tirdzniecības principus.

Drošiem soļiem Čīle ienāca 21. gadsimtā ar tirdzniecības nolīgumu plašu loku, ar akcentu uz jaunu tehnoloģiju attīstīšanu, kā arī ar gatavību novatoriski paskatīties uz šodienas pasauli. Visi minētie sasniegumi ļāva pavērties pret Čīles ārējo politiku ar svaigo aci. Tas ļauj uzskatīt, ka ir notikusi valsts atgriešanās starptautiskajā savienībā un tagad visa valsts enerģija tiek virzīta uz globalizācijas izlēciena opozīciju, kā arī uz attiecību izmaiņu starp citām valstīm.

Savā prognozē par starptautisku attīstīšanu 2005.gadā Pasaules Banka ļoti augsti novērtēja Čīles „lietišķu klimatu”, kā izņēmums no visas Latīņamerikas. Pamat akcents atskaitē tiek piešķirts nodokļu politikas drošumu un nepārtrauktu ekonomisku augšanu laika periodā no 1990. līdz 2003. gadam, kas iecel Čīle līdera pozīcijā Latīņamerikā un ļauj ieņemt vietu 14 visātrāk attīstīto pasaules valsts sarakstā.

Zīm.1. „Zilo beresu” ģerbonis

Čīles „zilās beretes” piedalījās sešos miera nesēja misijās visā pasaulē. Čīle momentāni reaģē uz ANO aicinājumiem. Tādā veidā situācijas kontrolēšanai 48 stundu laikā tika sūtīts kontingents uz Gaiti pēc tās prezidenta Žāna-Bertranda Aristida gāšanas. Bet no šī gada decembra Čīles karaspēki tiks izmantoti miera nesēja operācijās Bosnijā-Hercogovinē zem Eiropas Savienības kontroles.

Laika periodā no 1990. līdz 2004., Čīle divas reizes tika izvēlēta ANO Drošības padomē kā nepastāvīgs loceklis (1996-1997, 2003-2004).

Saskaņā ar pētījumu rezultātiem, kura laikā tika izpētītas 18 Latīņamerikas valstis, Čīle atrodas pirmajā vietā pēc demokrātijas līmeņa reģionā.

2001.gada maijā Čīle tika atkārtoti izvēlēta trīs gadu periodam ANO Komisijā cilvēku tiesību jautājumos, kā pārstāvis no Latīņ Amerikas.

2003.gada janvārī, neskatoties uz ASV, Anglijas un Spānijas izteiktiem mēģinājumiem ietekmēt Čīles ārējās politikas pozīciju ASV militārās intervencijas Irākā jautājumā, Čīles prezidents nobalsoja pret intervenciju. Pirms tam prezidents izvirzīja alternatīvu priekšlikumu, ko ASV noraidīja.

Pēdējos gados **tirdzniecības nolīgumi** bija viena no pamata prioritātēm Čīles ārējā politikā. Tāpēc tika ieviesta jauna tirdzniecības stratēģija reģionu ekonomiskās atklātības kontekstā. Šī stratēģija sastāda no trim pamat noteikumiem, proti: pilnīga līdzība biznesam, daudzpusējas tirdzniecības pārrunas un pārrunu liberalizācija, gan starptautiskajā, gan reģionālajā līmenī.

Jūras osta San Antonio, kas atrodas Čīles krasta līnijas centrālajā daļā ir **Dienvidamerikas rietuma krasta galvenā osta**. Šī osta piedāvā plašu pakalpojumu spektru tādām krāvām, kā ķīmikālijas un pulverveida materiāli.

Čīles aktīva piedalīšanās starptautiskajās organizācijās, cieša ekonomiskā sadarbība ar Latīņamerikas kaimiņvalstīm, vienošanās par brīvu tirdzniecību ar Kanādu, Meksiku, ASV, Dienvidu Koreju un Eiropas Brīvās Tirdzniecības Asociāciju (EBTA), kā arī sadarbības nolīgums ar Eiropas Savienības (ES) valstīm atklāja Čīles produktus 1,2 miljardu cilvēkiem visā pasaulē.

2004. gada otrajā ceturksnī **Čīles ekonomiskais pieaugums sastādīja 5,1%**. Tas ir **ātrākais IKP pieaugums** pēdējo 4 gadu laikā, ko izraisīja vara eksporta apjoma palielināšana un nepārtraukts investīciju pieaugums ekonomikā. Kā arī noturīgi ekonomiskā pieauguma rādītāji pēdējā laikā uzturēja **Čīles eksporta pamat preču** stabili pieprasījumu un augstas cenas. Tie ir: varš, koksnes masa, minerālais mēslojums un lasis.

Līdz 2004. gada martam Čīle ir bijusi **pēdēja valsts rietuma puslodē**, kur tika saglabāts laulības šķiršanas aizliegums. Pēdējo 120 gadu laikā Čīles ģimenes likumdošana netika mainīta nevienu reizi. Tagad pēc tā, kad 2004. gada 11. martā valsts prezidents Rikardo Lagos parakstīja jauno ģimenes kodeksu, čīlieši beidzot var izšķirties ar saviem apnikušiem dzīves biedriem.

60 **ģimenes lietu tiesas** uzsāks savu darbību 2005. gada oktobrī. Šīm nolūkam tiks izmantoti 258 tiesneši, kuru darbs tiks veltīts tikai ģimenes prāvu izskatīšanai. Tiesās darbosies **disciplinārā padome**, kas tiks sastādīta no sociālajiem darbiniekiem, psihologiem un advokātiem, kuri specializējas ģimenes tiesībās un kuru pienākums būs konsultēt tiesnešus adoptēšanas, vardarbības ģimenē, aizbildniecības, alimentu, izšķirto vecāku bērna apmeklējuma tiesības, paternitātes un izšķiršanas lūguma jautājumos.

Piezīme ceļotājam

Izmētāta pa visu pasauli čīliešu liela diaspora iekļauj sevī ap 800 cilvēku, kas **veltīja savu dzīvi zinātnei un zinātniskiem pētījumiem**. Tie ir akadēmiķi un inženieri, kas piedalās projektos tādās valstīs, kā Zviedrija, ASV, Šveice un Spānija, kā arī Dienvidamerikas valstīs.

atvērta Collawara - piedāvā lieliskus apstākļus atpūtai un pētīšanai, kur tūristi var baudīt „skatu uz kosmosu” un smelties informāciju par pasaules izcelšanās.

Un vēl ...

Čīles debesīs biežāk, nekā jebkuras citas valsts debesīs tiek vērotas NLO.

Lieldienu sala ir visattālākā vieta pasaulē, jo tuvāka apdzīvota vieta atrodas 2500 km attālumā no tās.

Čīle ir vienīga valsts pasaulē kur tiek piedāvātas tūres uz Antarktīdu un Lieldienu salu.

Šī ir vienīga valsts, kur nav **indīgu čūsku**.

Noziegumu un korupcijas līmenis **Čīlē** ir viszemākais Latīņamerikā.

2010. gadā par godu Čīle neatkarības 200. gadadienai Coquimbo pilsētā tiks atvērta lielākais planetārijs Latīņamerikā – Planetārija izglītības centrs. Milzīga ēka tiks veidota astoņskaldņa kompasā formā, kur uz 10 000 kvadrātmētru laukuma tiks izvietoti: 20-metrīgs interaktīvais kupols, specializēta astronomiskā bibliotēka, konferenču zāles un skatu laukums.

Čīliešiem ļoti patīk **maize**. Vidēji katrs čīlietis patērē 93 kg maizes gadā, kas ļauj viņam ieņemt trešo vietu pasaulē.

1939. gadā 3.septembrī ar kuģi Winnipeg **2 500 Spānijas bēgļi**, kas glābjas no koncentrācijas nometnēm un pilsoņu kara Spānijā, nonāca Valparaiso vietinā. Pēc 65 gadiem, 2004. gadā, gandrīz 400 šo notikumu dalībnieki atkal **satikās šajā ostā**, lai atzīmēt savu ierašanos Čīlē un izteikt savu pateicību glābšanas organizatoram – dzejniekam Pablo Nerude.

Dien dienā arvien vairāk **Čīles un ārvalstu tūristu** apmeklē Coquimbo rajonu, kas atrodas 400 km attālumā no Santiago ziemeļu pusē, lai ceļot pa „zvaigžņu maršrutiem”. Piecas profesionālās un divas tūristu observatorijas, kas atrodas zem kalnu masīva skaidrām debesīm, ir jūsmošanas avots gan zinātniekiem, gan tūristiem, veidojot Dienvidamerikas zonu par vadošo astronomijas centru.

Izradās, ka **veidot pasaules astronomiskus atklājumus** var ne tikai izcilie zinātnieki. Tā divas nelielas observatorijas – Mamalluca un nesen

Čīle – brīnumu valsts

Čīle – pati garākā un šaurākā valsts pasaulē.

Čīle ir valsts, kas atrodas vistuvāk Dienvidu polam pasaulē, jo tā ir tikai 900 km attālumā no Antarktīkas.

Puerto-Veljamsa pilsēta (Puerto Williams) – ir pilsēta, kas atrodas vistuvāk Dienvidu polam pasaulē.

Atakama tuksnesis (Atacama) – pati sausāka vieta pasaulē.

Čīles Patagonija ir ekoloģiski vistīrākā vieta pasaulē.

Pēdējos gados Čīlē tiek pielietotas lielas **piepūles gaļas produktu eksporta palielināšanai**. 2003. gadā, pirmo reizi vēsturē, radās gaļas produktu pārpalikums valstī 51 miljonu dolāru vērtībā. Pārpalikumu pārsvārā sastāda mājputnu gaļa un cūkgaļa.

Čīles kino industrija līksmo: ar iestāšanos, vienbalsīgi atbalstīta Kongresā, likuma par audiovizuālo attīstību, intensīvs darbs, saistīts ar ismetrāžas, pilnmetrāžas un dokumentālo filmu veidošanu, tagad **tīks aizsargāts**. Par regulēšanas pamatu tiks uzskatīti kinematogrāfijas vajadzības un prasības, kā arī Čīles kino virzīšana starptautiskajā kino tirgū.

2004. gadā 11. janvārī, svētdienā, Čīles galvaspilsētas ielās izgāja 4445 vīriešu un sieviešu pāris, kas vienlaicīgi skūpstījās 10 sekunžu laikā. Tādā veidā čīlieši uzvarēja Ginesa rekordu grāmatā ierakstīto vienlaikus skūpstā rekordu – 2000. gadā Kanādas pilsētā Sarnijā (Ontario provincē) vienlaikus skūpstījās 1588 pāri.

